

Remissyttrande

Datum 2024-03-05

Diarienummer RS 2023-05569

Ert diarienummer S2023/02669

Socialdepartementet

Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (SOU 2023:56)

Västra Götalandsregionen (VGR) har getts möjlighet att yttra sig över remissen om utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (SOU 2023:56).

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag som syftar till att stärka smittskyddet för vissa grupper inom socialtjänsten och att göra en översyn av bestämmelserna om smittbärrarpenning. Utredningen föreslår att en lagändring som innebär att en ny extraordinär smittskyddsåtgärd, *flyttning*, införs i smittskyddslagen. Utredningen anser däremot att det inte bör införas någon ytterligare möjlighet till provtagning med tvång än vad som redan finns i smittskyddslagen. Vidare har en översyn av smittbärrarpenningen gjorts, men där lämnas inga förslag till ändringar i lagstiftningen.

VGR ställer sig i stort bakom utredningens förslag men något tveksam till utredningens förslag om flyttning av personer inom Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) på grund av samhällsfarlig sjukdom och förordar i första hand att pröva möjligheten till tillfällig isolering på boendet.

Ställningstaganden av förslag

1. Utredningens förslag om flyttning av personer inom SoL och LSS på grund av samhällsfarlig sjukdom

Utredningen anser att det inom de boendeformer som omfattas av uppdraget i vissa fall inte kommer att vara möjligt att med samtycke hålla personer åtskilda av smittskyddsskäl och de tvångsåtgärder som finns i nuvarande lagstiftning bedöms inte vara tillräckligt väl anpassade. Därför föreslås en ny extraordinär smittskyddsåtgärd, *flyttning*. Detta innebär en möjlighet att utan samtycke flytta den som bor i vissa boendeformer enligt SoL eller LSS och som är, eller kan antas vara, smittad av en samhällsfarlig sjukdom och som genom sitt beteende riskerar att smitta andra boende, från sin ordinarie bostad till en annan motsvarande bostad. Hälso- och sjukvårdspersonal på boendet ska ta fram underlag till beslut om flyttning. Därefter skall underlaget underställas smittskyddsläkaren som kan besluta om flyttning och isolering i maximalt tre veckor. Flytt kan vid behov ske med polishandräckning. Ansvaret för att ta fram ett alternativt boende till personen åligger kommunen.

Västra Götalandsregionens bedömning

VGR ställer sig något tveksam till utredningens förslag och förordar i första hand att pröva möjligheten till tillfällig isolering på boendet, då det är viktigt att beakta att för personer som kan komma att bli aktuella för denna åtgärd (till exempel personer med demenssjukdom) kan ett plötsligt byte av miljö ofta leda till oro och ökad förvirring jämfört med att vistas i sin bekanta miljö med den vanliga personalen.

Troligen kommer även isoleringen/karantänvistelsen endast att krävas under några dagar (åtminstone gällande luftvägsvirus) och det kommer innebära att en person behöver flytta fram och tillbaka under en mycket kort period. Dessutom finns den praktiska aspekten av att det kan vara svårt för kommunen att lösa en alternativ boendeplats. För att korrekt kunna avgöra behov av isolering är det mycket viktigt att det underlag som ska ligga till grund för beslutet är av god kvalitet och inkluderar en medicinsk bedömning.

Det är svårt att se att någon annan person eller funktion än smittskyddsläkaren skulle kunna ta beslut om isolering eller karantän. Utredningen bedömer att det skulle rör sig om mycket få beslut, baserat på att antalet beslut om tvångsisolering under covid-19-pandemin var lågt. I utredningens förslag är dock inte kraven gällande flyttning lika högt ställda som för tillfällig isolering enligt smittskyddslagen och bedöms därmed kunna tillämpas oftare. Det skulle kunna innebära en betydande arbetsbörda för en smittskyddsläkare som under en pandemi redan är mycket hårt belastad. Besluten skulle dessutom behöva fattas mycket skyndsamt för att ha effekt på risken för smittspridning, det vill säga åtminstone veckans alla dagar och möjligen även dygnet runt.

2. Utredningens bedömning av utökade möjligheter att förena provtagningar med tvång

Idag finns möjligheten att provta en person med tvång vid misstanke om allmänfarlig sjukdom. Utredningen anser inte att det bör införas någon ytterligare möjlighet att förena provtagning med tvång än den som redan finns i smittskyddslagen.

Västra Götalandsregionens bedömning

VGR ställer sig bakom utredningens bedömning.

3. Utredningens överväganden om smittbärrpenning

Utredningen lämnar inga förslag till ändrad lagstiftning som reglerar smittbärrpenningen, men ser behov av förändringar i bestämmelserna om smittbärrpenning för att göra förmånen bättre anpassad till en pandemisituation.

Västra Götalandsregionens bedömning

VGR instämmer i bedömningen att smittbärrpenningen haft en viktig funktion under pandemin. Möjligheten till ekonomisk kompensation för förlorad arbetsinkomst bidrog sannolikt till ökad efterlevnad till smittskyddsrekommendationer och därmed en minskad smittspridning. Nivån på den ekonomiska ersättningen är också av betydelse för att få god följsamhet till rekommendationen om att stanna hemma. De lättnader som periodvis gjordes

avseende vilka intyg som behövde bifogas en ansökan om smittbärrpenning
fyllde också en viktig funktion för att avlasta sjukvården

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Håkan Sandahl
Regiondirektör